

MONTESINOS LÓPEZ, Anna I.; BRACHO LAPIEDRA, Llum

Correcció i traducció de textos informàtics

València: Universitat Politècnica de València, 2002

Segurament és un mèrit que una institució com la Universitat Politècnica de València hagi volgut publicar un llibre com *Correcció i traducció de textos informàtics*, amb el benentès que la llengua que és objecte d'estudi és precisament el català/valencià, una llengua que encara avui és molt poc usada en la producció científicotècnica a les universitats de la Comunitat Valenciana. Malauradament, més enllà d'aquest mèrit, l'obra presenta algunes insuficiències greus que inevitablement la fan naufragar.

Correcció i traducció de textos informàtics s'estructura en sis unitats. La Unitat 1 es titula «Introducció a la correcció i a la traducció de textos científicotècnics». En realitat, és una solitària pàgina on no hi ha cap consideració teòrica seriosa sobre la naturalesa de la correcció i la traducció. La «Introducció a la correcció» s'enllesteix amb dos paràgrafs, i la teoria es redueix a considerar que «qualsevol text escrit ha de ser correcte en tots els seus aspectes» i que «sense correcció lingüística en els textos no pot haver-hi una comunicació tècnica eficaç». La correcció es mereix tota la resta de la pàgina, però un cop més la banalitat s'ensenyoreix del text: «en principi, hi ha dues fases en la traducció: la comprensió del text original i l'expressió del seu missatge, del seu contingut, en la llengua receptora». Aquí trobem, per cert, l'única referència de tot el llibre a un teòric de la correcció i/o de la traducció.

La Unitat 2, intitulada «Qüestions comunicatives i textuals», amb 19 pàgines, es dedica a discutir les característiques dels textos científicotècnics i la seva tipologia i fa algunes remarques sobre la traducció i la correcció textuals. Pel que fa a la primera qüestió (les característiques dels textos científicotècnics), es parla de l'adequació, la coherència i la cohesió. Aquí trobem algunes indicacions remarcables: «els paràgrafs

són segments del text compostos per tres o quatre frases que desenvolupen una idea o un grup d'idees» i «la paraula inicial comença en majúscula i el paràgraf acaba en un punt i a part». Pel que fa a la segona qüestió (la tipologia de textos científicotècnics), és interessant remarcar que en cap moment s'ofereix una definició de «text informàtic». I pel que fa al tercer punt (les remarques sobre traducció i correcció), se'ns ofereix una tipologia d'errors sense exemples que els il·lustrin i un seguit de consells banals (com ara «els adjectius van darrere del substantiu la majoria de vegades» [p. 25], o «compte amb els relatius *catalans*, que no són iguals que els espanyols», etc.), que no sempre són coherents amb l'explicació del capítol («recordeu que cada paràgraf ha de tenir de tres a vuit frases» [p. 25]: no havíem quedat que eren «tres o quatre» frases?).

El gruix de l'obra (84 pàgines) correspon a la Unitat 3, que porta per títol «Qüestions morfosintàctiques». Aquí és on el lector descobreix que *Correcció i traducció de textos informàtics*, malgrat el títol, en realitat és un manual de normativa com n'hi ha tants, i no pas un veritable tractat de *correcció i traducció*.

Potser el que cal fer és jutjar el llibre no considerant el que hauria de ser sinó el que és realment, és a dir, des de la seva pròpia lògica de manual de normativa. Des d'aquest punt de vista, el balanç no és gaire millor. Vegem-ne alguns exemples:

- A la p. 35 se'ns diu que l'article s'omet en els dies de la setmana amb valor adverbial («dimecres vam anar a la conferència»). Aquí s'oblida l'ús de l'article en frases com «aquest metge rep el dilluns».
- A la p. 42 se'ns diu que «pel que fa als adverbis que presenten una doble forma amb *e* i *a*, són preferibles les formes

amb *e*» (cas de «darrere/darrera»). La realitat és el que el DIEC *només* accepta les formes amb *e*.

- A la p. 86 se'ns diu que «hi ha termes que admeten qualsevol dels dos gèneres amb el mateix significat» i se'ns dóna entre els exemples la paraula «gràfic», que té significats diferents segons si és femenina o masculina.
- A la p. 90 se'ns donen com a correctes frases amb una *a* davant el complement directe («Vicent crida a la teua companya»), potser per descuit de l'asterisc que n'hauria d'assenyalar la incorrecció.
- A la p. 91 s'afirma que en el fenomen del canvi de preposició davant d'infinitiu utilitzarem *a* o *de*, com si totes dues preposicions fossin intercanviables, cosa que no és el cas.
- A la p. 92 s'afirma que davant l'article indefinit (direcció o moviment) s'utilitza la preposició *a* («vam traslladar-nos a un altre lloc»), contrariant el parer del DIEC, segons el qual la preposició *en* «darrere de certs verbs de moviment, expressa relacions que denoten el punt d'arribada (sobretot amb els demostratius i els mots *un* i *algun*)».
- A la p. 95 un exercici dóna per fet que «els acords presos a la darrera reunió» és una frase incorrecta, tot i que no hi ha res al DIEC que fonamenti aquest judici.
- A la p. 144 se'ns diu que «gravar» i «enregistrar» signifiquen coses diferents, quan la realitat és que el DIEC accepta que «enregistrar» és un dels significats de «gravar».
- A la p. 159 (i a la 163) se'ns diu que «el punt s'escriu després del parèntesi», cosa que no és sempre certa. (Per exemple, en aquest incís el punt va *abans* del parèntesi.)
- A la p. 160 ens avisen que no usem la coma per a separar el subjecte del verb excepte si el subjecte és molt llarg, però se'ns dóna un exemple equivocat en què la coma separa els dos membres d'una

oració condicional («Si no cerquem un servidor en concret sinó tot el que es relaciona amb un tema determinat, hem d'anar a través de l'índex jeràrquic a cercar el tema que ens interessa»).

La Unitat 4 es dedica a «Qüestions lèxiques i terminològiques». S'hi ofereix una llista de 145 termes informàtics en català, anglès i castellà, i una segona llista de 80 neologismes informàtics (tots referits a Internet), en català i anglès. Sorpren que en aquestes llistes els termes s'entrin per la versió catalana, considerant que el llibre tracta de la traducció amb el català no com a font sinó com a meta. I també sorprèn que la segona llista no inclogui el castellà, si tenim present que l'única combinació de traducció que hi ha en tot el llibre és castellà-català (de seguida ens tornarem a referir a aquesta circumstància). La Unitat es tanca amb una secció dedicada als barbarismes, que en realitat són hispanismes, perquè fora de «compact-disc» tots els altres són referits al castellà (també ens tornarem a referir a aquesta altra circumstància).

La Unitat 5, titulada «Qüestions tipogràfiques», es dedica a les sigles, les majúscules i minúscules, els signes de puntuació i el tipus de lletra, però no arriba a ser una veritable ortotipografia que tingui en compte les particularitats específiques dels textos informàtics, i tampoc no resol algunes qüestions tipogràfiques elementals. Per exemple, a la p. 155 se'ns diu que davant les sigles l'apostrofació dels articles masculí i femení i de la preposició *de* segueix les regles generals d'apostrofació, amb el benentès que «a l'hora de fer l'apostrofació s'ha de tenir en compte la pronúncia de la sigla». Ara bé, si ens fixem en una sigla com FTI (Facultat de Traducció i d'Interpretació) veurem que les coses no van com diu el llibre. A diferència d'altres sigles que llegim com un mot, la sigla FTI es lletreja i sona «fatefí». Si apliquéssim les regles generals d'apostrofació davant aquest mot femení, ens sortiria «l'efatefí», és a dir, l'FTI, però en realitat hi ha un consens *de facto* entre els usuaris més qua-

lificats de la llengua que l'article femení *no* s'apostrofa davant una sigla femenina començada amb consonant, encara que el nom d'aquesta consonant comenci amb vocal. D'altra banda, el tractament d'alguns punts és tan escàs que voreja la inutilitat. L'ús del tipus de lletra, per exemple, es ventila en una pàgina i mitja; la negreta mereix una sola ratlla i la versaleta no gaire més. Segons el llibre, la negreta *només* «s'utilitza per destacar una paraula respecte al seu context», i no per exemple per als encapçalaments de seccions (com els encapçalaments de *Correcció i traducció de textos informàtics*). D'altra banda, la qüestió del *cos* de la lletra no es mereix ni aquesta solitària ratlla, de la qual cosa potser cal inferir que a parer de les autores tots els textos informàtics es componen amb lletres de la mateixa grandària (llevat de *Correcció i traducció de textos informàtics*, és clar).

El llibre es tanca amb la Unitat 6 («Textos de pràctiques de correcció i de traducció»), que conté 3 textos informàtics per corregir i 12 per traduir. Aquests textos il·lustren dos problemes greus que trobem en tots els exercicis del llibre: en primer lloc, el llibre no proporciona la solució de cap exercici, la qual cosa en qüestiona la utilitat, oïmés si tenim present que la solució no sempre és evident; en segon lloc, tots els exercicis de traducció són del castellà al català, quan la realitat és que la majoria de textos informàtics del planeta es produeixen originalment *en anglès*, com saben perfectament a Softcatalà. Aquesta interposició del castellà, que pot obeir a raons pragmàtiques locals, però que en el fons referma la subordinació

del català/valencià, la trobem en altres detalls: com ja hem indicat més amunt, tots els barbarismes de la Unitat 4 són del castellà, com si els textos informàtics en català/valencià, gràcies a la profilaxi castellana, fossin immunes als anglicismes...

Malgrat el títol, *Correcció i traducció de textos informàtics a)* no ensenya a corregir, *b)* no ensenya a traduir, i *c)* massa sovint ni tan sols versa sobre textos informàtics. El primer punt és clar: el llibre no conté cap mostra de text corregit, no explica mai com es marquen les correccions en un text i fa com si no existissin coses tan elementals (i més en el context informàtic!) com la correcció en suport digital o la correcció de pàgines web. El segon no ho és menys: les autores no diuen mai res sobre tècniques de traducció ni sobre criteris per a jutjar la qualitat d'una traducció. Finalment, la noció de «text informàtic» és tan laxa que exemples com «Los domingos me gusta pasear en bicicleta» poden ser proposats com a traducció sense que el llibre s'enfonsi literalment. A l'últim, hom es pregunta qui són les autores del llibre: tant si són filòlogues-correctores, traductores, o informàtiques, la feina que han fet és molt discutible. Per més bona voluntat que traspuï el llibre, no és la mena d'obra que necessita avui un professional de la correcció, de la traducció o de la informàtica que es vulgui dedicar realment a la correcció i/o traducció de textos informàtics.

Albert Branchadell

Universitat Autònoma de Barcelona
Departament de Filologia Catalana

NIDA, Eugene A.

Contexts in Translating

Amsterdam-Filadèlfia: John Benjamins, 2001, 125 p.

El penúltim llibre de Nida porta un títol prou eloqüent: diu que el traductor ha de ser conscient que tradueix textos, no llengües, i parla del paper ineludible del context. Recorda el

lector afirmacions com «no es pot treure una frase, una paraula, de context»? Doncs bé, Nida ho repeteix a bastament des del Prefaci, ho il·lustra amb molts exemples (exemples,